

Minningarorð um Ásu Kiærbech Olsen

Ása var fœdd á Tvøroyri 22. februar 1950 og vaks upp har. Eftir skúlagongdina í heimbygðini fór hon beina leið at útbúgva seg til sjúkrasystur. Tað eydnaðist henni at koma inn á Bispebjerg Sygeplejeskole, og har tók hon prógv í mars 1972.

Sjúkrarøkt og sjúkrafrøði gjørdist hennara lívsstarv. Tá hon í 2016 gavst í hesum yrki, hevði hon verið virkin innan sjúkrarøktarfrøði í 47 ár. Hon fylgdi væl við øllum broytingum og tí, sum kom fram innan sjúkrarøkt og læknávisindi gjøgnum øll hesi árin.

At hon var sera dugnalig og legði sær nær at útinnu sítt starv á best møguligan hátt, kann lesast úr tí, sum hon greiddi frá til bókina um Hvíldarheimið Naina.

Har sigur hon, at hon hevði starvast sum sjúkrasystir á diabetesdeild, á røntgendeild og á skaða- og skurðstovu. Harumframt hevði hon verið 1. assistentur og deildarsjúkrasystir á neurokirurgiskari deild, sjúkrasýstralærari, verkætlanarleiðari og fyristøðukvinna.

Hon greiðir frá, at tá Hong Kong krímsjúkan herjaði í 1976/77 í Keypmannahavn, varð hon biðin um at skipa fyri einari útskrivingardeild á Bispebjerg Hospitali frá einum degi til annan og kom at hava ábyrgd av hesari deildini, og at sjúklingarnir vórðu útskrivaðir eftir røttum umstøðum haðani.

Hon var fús at taka við nýggjum avbjóðingum. Bert 25 ára gomul var hon deildarleiðari á einari neurokirurgiskari deild í Keypmannahavn, eftir tað fór hon á Danmarks Sygeplejehøjskole og gjørdist lærari á Bispebjerg í 2 ár. Tað stóð henni í boði at gerast varafyristøðukvinna á Bispebjerg Sygeplejeskole við 450 næmingum, men tá valdi hon heldur at flyta heimaftur til Føroyar.

Sum sjúkrasýstralærari her í 26 ár undirvísti hon í medicinskari- og kirurgiskari sjúkrarøkt og krepputeori. Harumframt var hon leiðari av einari verkætlan til at skjalfesta sjúkrarøktina sum lið í góðskutrygging. Hendan verkætlanin førði til eina broyting í mannagongdini til at skriva frágreiðing (rapport) hjá sjúkrasýstrunum á Landssjúkrahúsinum, soleiðis at ein

innleggingarsamrøða við sjúklingarnar um teirra meting av støðuni skuldi til fyrri at finna tørvin fyri sjúkrarøktini hjá tí einstaka og til at leggja hana til rættis eftir. Hetta gjørdist eisini partur av frálæruni á Sjúkrasýstraskúlanum og í eftirútbúgving av sjúkrasýstrum. Sostatt kann sigast, at hon kom við slóðbrótandi broytingum til tað betra í sjúkrarøktini. Um hetta segði hon soleiðis: "Eg bleiv ógvuliga tilvitað um, hvat kvalitetur í røkt merkir og um broytingartilgongdir yvirhøvur."

Í 2002 tók Ása við starvinum sum fyristøðukvinna á Hvíldarheiminum Naina. Hon segði, at hetta var ein stór avbjóðing fyri seg, men allar hennara arbeiðsroyndir og hennara vitan innan sjúkrarøkt og læknávisindi, sum hon hevði tilgnað sær, komu henni væl við og vóru henni góð hjálp til at røkja hetta starvið. Somuleiðis var tað samskiptið, sum hon hevði havt við Landssjúkrahúsið og við allar næmingarnar, sum hon var komin at kenna á Sjúkrarøktarfrøðiskúlanum, ein frimunur í arbeiðinum sum fyristøðukvinna á hvíldarheiminum Naina. Tað hevði sínar reglur og fyriskipanir frá tí, tað var stovnað í 1936, og Ása setti sær fyrri, at hvíldarheimið skuldi so vítt, sum tað bar til, verða ríkið eftir somu hugsjónum, sum stovnararnir av tí, høvdu havt. Hon var sera hugtikin av søguni um Nainu Scharlu og fyrstu fyristøðukvinnuna Almu Juhlert og hennara hjúnafelaga og øll tey, sum gjørdur sítt til, at Naina varð stovnað sum eitt uppihald til at koma fyri seg, fyrst og fremst fyri troyttar og sjúkar froyrskar kvinnur, sum báði fyri og eftir barnsburð og eftir ymiska sjúkraviðgerð tørvaðu røkt og hvíld og sálarliga umsorgan, men har eisini alla tíðina vóru nøkur pláss til menn eftir sjúkraviðgerð. Fólki í øllum aldri og við nógvum ymiskum tørvi til umsorgan, sjúkrarøkt og eftirviðgerð hava verið send á Naina av kommunu- og sjúkrahúslæknum. Hvussu tað einstaka menniskja kann mennast og styrkna, hevur alla tíðina verið aðalendamálið á Naina, sum altíð hevur verið eyðkent av reinføri báði fyri tann einstaka og røktina, men ikki minni fyri heimíð sum heild, har alt er skínandi reint og andar av friði. Longu í 2003, árið eftir sum Ása var komin í starv har, fekk Naina trádleysa kalliskipan, so at sjúklingarnir ella búfólkini altíð kundu ringja eftir hjálp, um nakað var áfátt. Naina merkir "eitt yndisligt stað" og øll tey, sum frá tíð til aðra hava starvast har, hava gjørt sítt til, at Naina er eitt yndisligt stað, har gott er at vera. Parturin hjá Ásu í so máta lá ikki eftir, við lív og sál royndi hon, at Naina skuldi halda fram og altíð vera eitt yndisligt stað, har gott var at vera, og har tey, sum komu har, skuldu fáa heilsubót fyri líkam og sál og styrkna aftur. Naina er týðningarmikið fyri samfelagið her, og tað gav meining og gleði at arbeiða á Naina, segði Ása, - tey, sum hava starvast har, geva henni rætt í tí.

Ása segði, at undanfarna fyristøðukvinnan Katrin Dahl segði við hana, at tað var sum ein hægri makt helt hondina yvir Naina, og hesa kensluna hevði Ása fleiri ferðir havt. Í hesum 14 ára tíðarskeiðinum varð Ása fleiri ferðir noydd at søkja sær heilsubót, men hon kom skjótt fyri seg hvørja ferð, í millumbilunum var avloysari fyri hana. At Ása virðismetti øll starvsfólkini á Naina høgt og setti tey javnt, vísti hon við, at eitt tað fyrsta, sum hon setti í verk sum fyristøðukvinna, var at seta hjálparfólkini í sáttmálasett starv og harvið

fáa pensjónsviðurskiptini í rættlag, eins og læknarnir har komu í fast starv. Saman við starvsfólkunum á Naina gjørdist tað eisini møguligt, at peningaliga játtanin eisini rakk til at veita bygninginum Naina fleiri átrokandi ábøtur og framhaldandi halda húsið so stásiligt, sum tað altíð hevur verið.

Í februar 2016 vóru 80 ár liðin, síðan hvíldarheimið Naina var stovnað, og Ása, sum var fyristøðukvinna har tá, avgjórði at nýta eina stórfingna gávu frá Jenny Jacobsen í Fuglafirði, fœdd á Tvøroyri, til at geva tí ein varða við at geva eina bók út um Naina. At arbeiða við bókini um Naina saman við Ásu gav eisini meining og gleði.

Um somu tíð gavst Ása at arbeiða innan sjúkrahúsverðina, har hon hevði arbeitt í næstan 50 ár. Tá segði Ása, at hennara arbeiðislív hevði verið sera fjølbroytt, mennandi, spennandi og stuttligt, og at hon ynskti av øllum sínum hjarta, at Naina fór at verða varðveitt sum eitt hvíldarstað fyri sál og líkam.

Sum fyristøðukvinna á Hvíldarheiminum Naina komu nógv fólk at kenna Ásu, og sum sjúkrasystir og lærari, var hon kend sum ein, ið altíð setti tað einstaka menniskja høgt og virkaði fyri vælførdini hjá øllum. Men hon legði dent á, at uttan hjálp og stuðul frá manni sínum Eyðfinni hevði hon ikki megnað at útint arbeiðið so væl, sum hon gjørdi.

Vit komu fyrst og fremst at kenna hjúnini Ásu og Eyðfinn Olsen gjøgnum skúlagongdina hjá børnum okkara, teir báðir synir teirra Árni og Kári komu at ganga í somu skúlaflokkum sum okkara børn Annfríð og Hanus, og serligur vinskapur var í uppvøkstrinum ímillum teir báðar Kára og Hanus, sum fingi góð barnaminni frá teimum úr heimi teirra og eisini við útferðum til Húsavíkar ella, tá teir báðir vóru í summarfrítíð í Suðuroynni, Kári á Tvøroyri og Hanus í Vági. Av og á hittu vit hesi hugnaligu hjún uttanfyri eftir onkran góðan gongutúr, sum tey ofta gjørdur.

Við sínum sermerkta erliga, bersøgna, men góða og skemtiliga lyndi setti Ása varðar eftir seg í sínum samskipti við sínar starvsfelagar og næmingar, millum sínar grannar og vinir og á øllum sínum

arbeiðsplássum, sum hon raðfesti høgt og røkti ordiliga við skynsemi og dugnaskapi. Hon var ein fyrimynd til at tæna øðrum, og hennara samkennandi vakra smí segði ofta meir enn mong orð. Í øllum sínum virksemi var hon nærløgd og arbeiðissom, og hetta kom best til sjóndar í heiminum, sum hon raðfesti hægri enn alt annað, og har hon var ein hollur stuðul fyri sín mann og báðar synirnar.

Ása og Eyðfinn høvdu eitt vakurt og gott heim við Sandáarbreyt, og har sást, hvussu høgt tey bæði gingu uppí, at synir teirra skuldu fáa ein trygghan og góðan uppvøkstur, og hvussu tey gleddust um, tá tað gekst teimum væl. Tað kann ikki annað enn kennast tómligt, tá ið ein so góð og virksom kona og mamma leggur frá sær og noyðist at fara frá sínum kæru úr heiminum. Men eftir eru tey góðu og ríku minnini, sum kunnu veita ugga í sorgini og saknum.

Fyri mongum árum síðan – áðrenn synirnir vóru tilkomnir – fekk Ása staðfest krabbamein og mátti fara til Danmarkar at fáa skurðviðgerð og eftirviðgerð fyri hesa sjúkuna, sum ferð eftir ferð vitjaði aftur og gjørdi meir og meir um seg. Men viljasterk, sum Ása var, og sterk í trúnni gjøgnum bøn til Jesus kom hon ofta fyri seg eftir viðgerðirnar og helt fram at arbeiða og virka á Naina til 2016 og eisini heima við hús, so leingi sum hon orkaði at vera uppi. Hon gleddist um synirnar, verdøturnar og einamest ommubørnini, og var so takksom fyri, at Eyðfinn kundi vera so nógv fyri tey og alræmest fyri hana sjálva. Hugtungt mundi tað ivaleyst vera hjá honum at sita hjá Ásu og síggja, hvussu hon livnaði, til hon at enda ikki orkaði meir at liva.

Tann 8. apríl 2020, sum var leygardagur á páskum, andaðist Ása í heiminum. Hesa tíðina, júst sum páskaliljurnar stóðu so vakrar og blómaðu í kuldinum, og tey fyrstu smálombini vóru farin at renna á børnum millum kavaælina, fór hon til gravar. Tí rann eisini fram í hugan vakri páskasálmurin um uppreisn av deyða **Páskablóma, hvat vilt tú?** eftir Grundtvig í týðingini hjá Axel Tórgarð, har ørindini 3-6 siga soleiðis:

3. Páskablóma, sig mær satt:
hava nakað vit at týða?

Hava vit nú boðað rætt?
Kunnu deyð av grøvum stíga?
Reis hann upp, sum boðað er?
Risa orð hans aftur her?
Spretir so av gulum beði
lívið fram á páskadegi?

4. Kunnu deyð ei rísa hátt,
einki hava vit at týða,
følna skulu vit tá brátt,
ongan urtagarð vit prýða -
undir torvu gloymd og fjald.
Men fær megin dulda vald,
bræðist, stoytist vaksið fina,
skal sum ljós á grøvum skína.

5. Páskablóma! megin sterk
er í tínum gula horni,

og sum við eitt undurverk
leskist eg á páskamorgni.
Morgunsól og fuglamál
drakk eg mær úr tíni skál;
deyðir vakna, eg man skoða
teir í páskamorgunroða,|

6. Ja, so satt tú sigur tað!
Frelsarin reis upp av deyða!
Tí er langafríggjadag
vón um páskamorgun reyða:
Kappin ein av øllum ber,
grøv og svørð ei muna her -
dumba bert, tá hann vil anda,
hann, sum bjarging gav úr vanda.

Tað er við djúpari samkenslu við tykkum avvarðandi og við stórar virðing fyri Ásu, at vit skriva hesi minningarorð í takksemin fyri vinarlag og tað, hon gav okkum.

Hanna og Poul